

Soudobé komunistické režimy II

02.Června 2004

K systému komunistické vlády se v současnosti hlásí již jen Čína, Laos, Severní Korea, Vietnam a Kuba.

V dalším díle seriálu pokračujeme v seznámení se zbývajícími komunistickými režimy.

Severní Korea - božští Kimové

Kategorii komunistických totalitních režimů (tedy ne „pouze“ autoritativních, jakými jsou ostatní asijské komunistické země) v současné době reprezentuje pouze zřízení v Korejské lidově demokratické republice. Režim obou Kimů je příkladnou ukázkou fungování marxisticko-leninských tezí v praxi. Severokorejská marxistická ideologie čučche (soběstačnost) je universálním návodem ke všem oblastem lidské činnosti. Díky používání čučche v zemědělství se tak např. podařilo překonat vlivy chladné atmosférické fronty a efektem toho jsou „rekordní sklizně, zatímco po celém světě a zvláště v Jižní Koreji panuje neúroda a nedostatek obilí“. Vzpomeneme-li si na nelidské utrpení Severokorejců druhé poloviny 90. let, na obrovské hladomory (byť ne zřejmě bolševiky uměle vyvolané jako ve dvacátých a třicátých letech uplynulého století na Ukrajině), nelze se těmto oficiálním prohlášením smát. Nástroje režimní propagandy jsou extrémně sofistikované. Každý občan je např. jednou týdně vyzván k účasti na kursu politické výchovy a taktéž jednou týdně se každý zúčastňuje hodin kritiky a sebekritiky. Každý je povinen sám sebe obvinít alespoň z jedné politické chyby a formulovat nejméně dvě výtky na adresu těch, se kterými se pravidelně stýká.

Severokorejská moc využívá mytologii snažící se obyvatelům namluvit, že nebe i země jsou spolčeny s jejich pány. Revoluční vůdce a „otec“ severokorejské státnosti Kim Ir-sen („Velký vůdce“) je v duchu kultu osobnosti uctíván jako polobůh. Jeho syn, současný první muž - generální tajemník Korejské dělnické strany - Kim Čong-il („Milovaný vůdce“) své zemi sice vládne, ale ne jako prezident. Tím byl jeho otec Kim Ir-sen, jemuž tento titul stále náleží, ovšem s přívlastkem „věčný“. Když 8. července 1994 zemřel, neplakalo jenom všech 22 milionů Severokorejců, ale rovněž vlašťovky a hory. Kim Čong-il se prý narodil na úpatí posvátné hory Pektusanu, jeho narození prý provázelo zrození nové hvězdy. Při příležitosti Kimových šedesátých narozenin pak na Pektusanu údajně napadlo 60 cm sněhu.

V současné době hrozí KLDŘ světu především svým jaderným programem, který v rukou šíleného totalitního vládců představuje nesmírné nebezpečí.

Vietnam - čínská cesta

Poté, co byla Vietnamská socialistická republika středem světového dění v 70. letech, prožívá dlouhé období útlumu. Na vietnamských letištích tak šedesátiletý generální tajemník Vietnamské komunistické strany (VKS) Nong Duc Manh (o němž se říká, že je levobočkem legendárního Ho Či Mina) vítá pouze oficiální návštěvy z Kuby nebo Laosu. Hospodářství země se bez finančních injekcí ze Sovětského svazu neustále propadá - podle jedné srovnávací zprávy je na 148. místě ze 161. hodnocených zemí.

Manh představuje jakýsi „čínský“ model ve vietnamských podmínkách. Gensek již není všemocným mužem jako kdysi - žádný z nástupců Ho Či Mina nevydržel ve funkci po dvě funkční období. Manh (ve funkci je od roku 2001) tváří v tvář hospodářskému kolapsu klade větší důraz na vládu práva, legální status byl přiznán soukromému vlastnictví (ústřední výbor dal dokonce zelenou soukromému podnikání). Manh ovšem zřejmě není vietnamským Gorbačovem. Ačkoli volební právo doznalo určitých změn, mocenský monopol VKS v politické oblasti byl po volbách v květnu 2003 dokonce posílen. Režim stále pronásleduje opozici, v jejímž čele stojí především představitelé katolické církve. Stále větší starosti má s tzv. kyberdisidenty. Ti obvykle pouze zveřejňují na internetu protirežimní materiály, za což jsou odsuzováni i na 12 let odnětí svobody. Manh jde vysloveně čínskou cestou -

hospodářskou liberalizaci neprovází liberalizace politická. Jeho cílem není přivést VKS k prohře, ale udržet ji u moci.

Kuba - co bude dál?

Ani středoamerický „ostrov svobody“ po roce 1989 nezažal. Ačkoli stále v čele s tímtež Fidelem Castrem, který se dva roky po svém nástupu k moci v roce 1961 proklamativně přihlásil k marxismu, prošel celou řadou změn a uvolnění, především v ekonomické oblasti. Přesto je v podobné situaci institucionální sklerózy, jako východoevropská komunistická říše v roce 1989 – ztráta prestiže, autority, schopnosti mobilizovat. Castro se tuto situaci snaží řešit militarizací režimu, o čemž svědčí vzrůstající vliv Sil revoluční armády. Na rozdíl od zmíněných zemí kubánský komunistický režim dosud nezažil střídání u moci. Po Castrově smrti se může klidně zhroutit jako domek z karet, stejně jako se může vydat čínskou cestou. Zdá se však, že pravděpodobnější je varianta první. A současný tvrdý postup proti disidentům tak může být pouhou labutí písničkou půlstoleté komunistické vlády. Posledních pět komunistických mohykánů je aktuálním mementem o výsledcích uplatňování marxistické ideologie v praxi. Pokud nechtějí svou zemi přivést k totálnímu krachu a nechat trýznit své obyvatelstvo hladomorem jako v KLR, musejí komunističtí vládcové otevřít své ekonomiky soukromému sektoru. Jako ekonomická doktrína tedy marxismus totálně selhal. S výjimkou Severní Koreje jsou zbylé komunistické režimy dnes již v zásadě podobné dalším nedemokratickým režimům, jichž po celém světě vládne nemálo. Z komunistických stran se paradoxně spíše stávají jakési orgány pro zajištění pokojné cesty ke kapitalismu. To by si ještě před 15 lety pomyslel málokdo